

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1037613/1

בבית הדין הרבני האזורי צפת

לפני כבוד הדיינים:

הרב חיים בזק – אב"ד, הרב שלמה שושן, הרב איתן זן בר

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד הדס צור וטו"ר הרב ניסים שבבו)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דוד שוורץ)

הנדון: המלצה לגט על האשה בפירוד ממושך ועיכוב בבירור חיוב הכתובה

פסק דין

בפני ביה"ד תביעת גירושין של הבעל כנגד אשתו.

רקע

א. הצדדים נישאו בינואר 2014 ולהם שני בנים. במהלך חייהם המשותפים הם התגוררו במספר מקומות אך האישה הרבתה לנסוע לבית הוריה בעיקר בשבתות. לפני הפירוד הצדדים גרו ביחד בנ'.

בחדש יוני 2015 הבעל פתח תביעת גירושין, אליה כרך את נושאי הילדים והרכוש.

דיון ראשון התקיים בתאריך י"ד בסיון תשע"ו (20.06.2016), לאחר שמועדים שנקבעו נדחו בשל מצב רפואי והלידה של האישה.

בדיון התברר שהבעל אינו מתגורר עם האישה - שהרחיקה אותו שבוע לפני כן. הבעל תבע גירושין ואילו האישה ביקשה שלום בית. שניהם טענו זה כלפי זה טענות כנגד ההתנהלות ההדדית. בסיומו של הדיון הוחלט לשלוח את הצדדים ליחידת הסיוע כדי לבדוק האם ניתן לחזור לשלום בית.

מיחידת הסיוע התקבל דיווח כי אין הסכמה על התנאים לחזרה לשלום בית והצדדים זומנו לדיון נוסף לפי בקשת התובע.

דיון זה התקיים ביום י"ד באייר תשע"ז (10.05.2017), ובו הוסכם על דעת שני הצדדים שהם יפנו ליעוץ נישואין במטרה לחזור לשלום בית. לאחר הדיון ניתנה החלטה כדלהלן:

א. הצדדים יפנו יחד ליועצת נישואין לצורך שלום הבית מתוך כוונה כנה לשיקום הנישואים.

ב. האישה מתחייבת להפקיד בחשבון בנק שיפתח על ידי שני הצדדים תוך 14 יום, 50,000 ש"ח כצעד בונה אמון. אף צד לא יוכל לעשות פעולות בחשבון ללא אישור וחתימת הצד השני.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. נקפיא את התיק עד להודעה חדשה.

ב. לאחר כשלושה שבועות התקבלה הודעה מטעם הבעל כי האישה איננה מקיימת את מה שהוסכם: אינה מגיעה ליעוץ הנישואין, לא הפקידה את הסכום שהתחייבה, ומטיחה בו האשמות וטענות שונות. האישה הגיבה וטענה שהבעל הוא זה שאיננו משתף פעולה ומבלה עם נשים אחרות ומעוניין בסיום הקשר.

לבקשת הבעל, בית הדין זימן דיון נוסף בתביעת הגירושין. המועד שנקבע נדחה בהסכמה. הצדדים התבקשו לתאם מועד חדש ולאחר מספר דחיות מוסכמות הדיון התקיים ביום כ"ב באייר תשע"ח (07.05.2018).

בדיון זה חזרו שני הצדדים על טענותיהם. הבעל טען שהאישה לא הייתה רצינית והאישה האשימה את הבעל בכישלון הניסיון בשל כך שהוא ניהל קשר מקביל עם אישה אחרת ולא הסכים להגיע למפגשי היעוץ. האישה ביקשה לעשות ניסיון נוסף והבעל התנגד בכל תוקף. לאחר הדיון, ביום ח' בסיון תשע"ח (22.05.2018), החליט בית הדין כדלהלן:

"הצדדים ובאי כוחם הופיעו בפנינו בתביעת הבעל לגירושין. האישה מעוניינת בשלום בית ולטענתה היא מאמינה שלבסוף בעלה יתעשת ויבין שחבל לפרק משפחה ולגרום לריחוק ופגיעה בילדיו. הבעל טוען מאיס עלי ולא מסכים לחיות עמה למרות המחיר של פירוק המשפחה. לביה"ד לא נותר אלא להצטער על כך ולדון לגופו של עניין. לאחר שמיעת הצדדים בהרחבה, ביה"ד פוסק כי מן הראוי שהאישה תכיר במציאות ותסכים להתגרש.

הבעל פתח את תיק הגירושין לפני כשלוש שנים ובכתב תביעתו מסביר שקיים בינו לאשתו נתק של מגורים ושהאישה עזבה את הבית לבית הוריה, ולאחר ניסיונות חזרו לחיות יחדיו אך גם זאת לזמן מוגבל. לאחר מכן עברו להתגורר בחדרים נפרדים והנתק המשיך אפילו בקשר הבסיסי ביותר של שיתוף מסרים ודיבורים, כגון טיפול רפואי בהרדמה שהוצרכה האישה לעבור בבי"ח רמב"ם, והבעל לא ידע מכך. כמו כן, משך הזמן שחלף לא תרם להביא לקירוב כל שהוא בין הצדדים. מהדיון האחרון לפני כשנה ביום 08.05.17 בו הוחלט על הקפאת התיק, לניסיון נוסף לשלום בית שלא צלח, כל צד מאשים את השני באי הצלחתו. נראה, שגם הצד המעוניין באמת לא עשה את כל מה שהיה עליו לעשות.

המצב הנוכחי בו הצדדים גרים בבתיים נפרדים למעלה משנה הוא מצב בעייתי מבחינה הלכתית ואינו יכול להמשך. ידועים דברי הרמב"ם בו אין כופין את האישה להיבעל למי שמאוס בעיניה שאינה כשבוית חרב להיבעל לו, והנה במצב הפוך גם כן לא גרע וכל שכן הוא, שהרי האיש מוציא לדעתו ואילו האישה יוצאה שלא לדעתה. בעל שאומר מאיס עלי, אין כופין אותו לשלום בית בפרט לאחר שנעשו כמה ניסיונות ועברו ימים רבים כדי לאפשר לצדדים לשוב זל"ז ולא עלתה בידם. אי לכך על האישה להפנים את המצב בו אין שום סיכוי לשלום בית, כפי שלא היה כל משך השנה האחרונה וככל שנוקפים הימים המצב נעשה יותר מתוח ועליה לקבל גיטה ולצאת לדרך חדשה.

בנושא הכתובה מבלי להיכנס לדיונים והוכחות נראה שהאישה זכאית למה שנתחייב לה בעלה בכתובה. אי לכך ביה"ד מפנה את הצדדים לנהל מו"מ לכתובה ולחילופין לפיצוים לאישה סכום שיפס את דעת האישה כדי שתקבל גיטה בהסכמה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהעדר הסכמה, תוכל האישה להגיש תביעה לתשלום כתובתה, אך העדר הסכם לא יהיה עילה לעיכוב הגירושיין.

ג. האישה לא הופיעה למועד שנקבע לסידור הגט, ולאחר מכן הודיעה על סירוב וטענה שאין מקום לחייבה בגט. בהחלטה שניתנה ביום ח' בתשרי תשע"ט (17.09.2018), חזר בית הדין על ההמלצה לגט וחייב את האישה בהוצאות על הדיון, אליו לא התייצבה. בהחלטה זו הוסיף טעם להמלצה זו וכן הובהר שעל הבעל להפקיד את סכום הכתובה בטרם מתן הגט, או לבקש דיון להוכיח שהוא אינו חייב בתשלום הכתובה. להלן ציטוט מתוך ההחלטה:

"ועתה יש להוסיף ג"כ מה שכתב הגאון ר"ח פלאג'י בספרו חיים ושלום ז"ל ח"ב סי' קי"ב וזה לשונו:

"אלא שבדרך כלל אני אומר כל שנראה לב"ד שהיה זמן הרבה נפרדים ואין להם תקנה, אדרבא צריך השתדלות הרבה להפרידם זמ"ז ולתת גט... פעמים שהאיש רוצה לגרש והאישה אינה רוצה וכדי להנקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לש"ש עתידים ליתן את הדין... והנני נותן קצבה לדבר הזה אם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו וכבר נלאו לתווך השלום ואין להם תקנה ימתינו עד זמן ח"י חדשים, ואם בינם לשמים נראה לב"ד שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם יפרידו הזוג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני".

הובאו דבריו בהרבה פסקי דין הן לצד חיוב לאיש לגרש והן לצד האישה לקבל גיטה.

ובנידון דיון הן לדברי האישה הרי הבעל המשיך לו בדרכו והכיר אחרת על פניה, אם כן הולך הוא בשרירות ליבו ולא ישוב אליה, וודאי שאחר כל זאת יש לקיים דברי הגר"ח זצ"ל ולהתגרש בהקדם וטענה של דיון הוכחות לא שייך כאן.

עם זאת יש להוסיף כי בטרם סידור הגט, יש צורך להסדיר את נושא חוב הכתובה, ובמצב הנוכחי אין כל יסוד לפטור את הבעל מתשלום זה, ועליו להפקיד את סכום הכתובה בטרם מתן הגט, אם האישה תדרוש זאת. לחילופין, הבעל רשאי להגיש בקשה לפטור מהכתובה, ובמקרה כזה יבוטל המועד שנקבע לסידור הגט ויזומן דיון בבקשה זו.

ד. הבעל פנה וביקש לפטור מכתובה וכן טען שמבחינה כלכלית אין באפשרותו להפקיד את סכום הכתובה. הוא ביקש לקיים את סידור הגט ולדון בנושא הכתובה לאחר הגירושיין.

בית הדין לא קיבל את הבקשה ועל כן בוטל המועד שנקבע לסידור הגט ונקבע מועד אחר לדיון בבקשתו לפטור מכתובה. מועד זה נדחה בשל בקשת הבעל להתכונן לדיון ולבסוף התקיים הדיון ביום ט"ו בשבט תשע"ט (21.01.2019).

לאחר הדיון, ביום י"ז בשבט תשע"ט (23.01.2019), נפסק כדלהלן:

"לאחר עיון בכל הבקשות והפרוטוקולים והחומר שבתיק, סבור בית הדין כי אין כל טעם לקיים דיון להוכחות או לזמן עדים בטענות הבעל, פרט לטענת הבגידה. הטענה למתן צו להסרת חסיון רפואי, נדחת על הסף מכיוון שאיננה נסמכת על כל טענה או ראיה ממשית ואין בה אלא ניסיון דייג שבית הדין לא ייתן לו יד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמו כן, אין כל טעם לקיים דיון להוכחות בטענות ההדדיות בשאלה מי אשם בפירוד וכיצד התנהלו חיי הזוגיות של הצדדים. זאת מכיוון שגם אם הטענות שטען הבעל בדבר התנהגות האישה כלפיו יוכחו, הן יכולות להוות עילה למתן הדרכה מתאימה כיצד יש לנהל חיי זוגיות נכונים, אך אינן עילה לחייב גירושין ללא כתובה. גם אם אישה מורדת בבעלה או מסרבת להתגורר עמו בבית אחד, יש להתרות בה לפני שקובעים חיוב גירושין. אמנם, במקרה שבו האישה מורדת וכבר איננה מוכנה לחזור לבעלה, יש פוסקים שאין צורך בהתראה כדי לשלול את כתובתה, (עיין בשו"ת יבי"א ח"ג חאה"ע סי' טו, באמצע ס"ק יז). אולם במקרה שלנו, האישה הצהירה בכל הדיונים, כולל בדיון האחרון, כי אם הבעל יסכים לכך, היא מעוניינת לחזור לשלום בית ומוכנה לעבור טיפול זוגי ולתקן כל מה שיוטל עליה. הדבר לא יצא לפועל אך ורק בשל סרבנותו של הבעל. אמנם בעבר נעשה ניסיון להפנות את הצדדים ליעוץ, אך הוא נכשל בעודו באיבו, וכל צד האשים את השני בכישלון זה. הבעל טען כי האישה המשיכה ביחס לא ראוי כלפיו וכן שלא הפקידה את הסכום שהוסכם כתנאי לחזרה לשלום בית, ואילו האישה טענה שהבעל בקשר עם אישה זרה. אין כל טעם לקיים דיון לברר מי היה האשם באותו כישלון, מכיוון שגם אם יוכח כדברי הבעל, שהאישה לא התנהגה כראוי כלפיו, עדיין אין בכך עילה לגירושין ללא כתובה, כל עוד לא התקיים הליך של יעוץ נישואין מסודר, שבסופו היועץ מדווח על חוסר רצון אמיתי של האישה לשלום בית.

אין גם כל צורך להביא ראיות בטענות ההדדיות בדבר קיומו או אי קיומו של קשר של הבעל עם אישה אחרת. זאת מכיוון שכאמור, הבעל מסרב לחלוטין לחזור לשלום בית, ובמצב כזה, גם אם אין לו כל קשר עם אישה אחרת, האישה לא הפסידה את כתובתה.

נוסיף עוד, כי למרות שאין בפנינו תביעת כתובה מטעם האישה, ישנן שיטות רבות שאין לחייב את האישה בגירושין בטרם הפקדת הכתובה. אמנם יש חולקים בדבר, ועיין מה שכתב באריכות ידידנו הגאון הרב יצחק אושינסקי אב"ד חיפה, בנימוקיו לפסק דין שניתן ביום ט"ז בטבת תשע"ו (28.12.2015), בתיק מס' 514847/9 (פורסם באתרים משפטיים), אך בשאלה זאת עדיין לא הגיע המועד ליתן החלטה, ותחילה יש לקבוע האם ניתן לחייב את האישה בגירושין ללא כתובה. נציין כי בין היתר ההכרעה בנושא זה תלויה גם בכירור יכולתו הכלכלית של הבעל לשלם את הכתובה לפני הגירושין, ולשם כך צריך תחילה לקבוע האם יש חיוב כתובה ומהו סכום החיוב.

לאור האמור, אנו סבורים כי על הצדדים לנהל מו"מ בדבר פיצוי הוגן לאישה וגירושין בהסכמה.

אם למרות האמור הבעל מבקש להציג טענות נוספות או סיכומים בתביעתו, עליו להודיע על כך תוך שבעה ימים ולפרט מה הטענות שבכוונתו להוסיף, ולצרף את תוכן הראיות או העדויות התומכות בטענותיו. בהעדר הודעה כזאת, יינתן פסק דין סופי בתביעת הכתובה שיתייחס גם לשאלה האם ניתן לחייב את האישה בקבלת גט באופן מיידי ולהשאיר את גביית הכתובה לאחר ביצוע הגירושין (אם היא תגיש תביעה כנדרש) וייקבע המשך ההליך.

ה. לאחר מכן, הגיש התובע בקשה לזימון עדים ובהחלטה שניתנה ביום כ"ד בניסן תשע"ט (29.04.2019), בית הדין דחה את בקשותיו כדלהלן:

"בקשות התובע לזימון העדים שפורטו בבקשתו נדחת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העדים אינם רלוונטיים לטענה לאי זכאות האישה לכתובתה כפי שכבר הוסבר בהחלטת בית הדין מיום ג' באדר ב תשע"ט (10.03.2019), ואין צורך לחזור שוב על הדברים.

לגבי הבקשה לזימון העדה נ', מכיון שגם לפי טענות התובע, מדובר במעשים שאין בהם לאסור את האישה על בעלה באופן בלתי הפיך (כפי שאילו היה מדובר באישה שזינתה עם גבר), גם אילו היה מוכח כטענתו, בית הדין היה מזמין את האישה ומתרה בה שעליה לחדול מקשר זה ולחזור לשלום בית עם התובע, וזה הלא מה שהיא מבקשת גם כיום, אלא שהתובע מסרב לכך, ואם כן אין צורך בעדות זו.

בהתאם לכך, וככל שהבעל מבקש לחייב את האישה בגירושין, עליו להתחייב לשלם את הכתובה וגם אם כעת אין לו אפשרות לשלמה, יש אפשרות לקבוע כי הוא חייב והתשלום בפועל יתבצע באופן שיקבע על ידי בית הדין.

ו. כאמור בהחלטה זו, ההסבר לדחיית הבקשה להעדאת העדים, ניתן בהחלטה קודמת מיום ג' באדר ב תשע"ט (10.03.2019), כדלהלן:

"העדים שצוינו בבקשות הקודמות של התובע, נוגעים לטענותיו על יחסה של הנתבעת אליו כשגרו ביחד, אך בית הדין כבר הבהיר שאין כל ערך בעדותם גם אילו היו טענות התובע נכונות, כיון שאין בהן להפסיד לאישה את כתובתה, אלא אם היה בית הדין מתרה בה והיו חוזרים לחיות יחד והאישה הייתה עוברת על ההתראה, דבר שלא נעשה."

החלטה נוספת, ניתנה ביום י"ט באייר תשע"ט (24.05.2019), כדלהלן:

ב. התקבלה בקשה מטעם התובע ובה מבקש לבטל את החלטת בית הדין מיום כ"ד בניסן תשע"ט (29.04.2019).

התובע טוען כי הוא התרה בנתבעת לחדול בה ממרידתה בפני שני עדים בתקופה בה חיו יחד, ולכן מבקש שבית הדין יקבע כי היא הגורמת לחורבן הנישואין ואינה זכאית לכתובתה.

עוד טען כי אין לו יכולת כלכלית לשלם את הכתובה, ובחתימת הדברים הוא מודיע כי אם בית הדין לא יקבל את עמדתו הוא מבקש למשוך את תביעתו לחיוב בגירושין ולמנות אקטואר.

ג. בית הדין כבר הבהיר בהחלטותיו הקודמות שאין מקום להפסד כתובה בשל מרידה. גם אילו הייתה התראה בפני עדים, הרי התראה במורדת צריכה שתיעשה על ידי בית הדין.

אך גם אם נקבל את טענת הבעל שדי בהתראה בפני עדים, עדיין לא די בכך, כל זמן שלא נפסק בבית הדין שהאישה הפסידה את כתובתה בשל מרידתה. כל עוד לא נפסק כך, היא עדיין רשאית לחזור בה ממרידתה ולא תפסיד את הכתובה, אלא אם כן תמשיך במרידה זו. המשך מרידה עשוי להתברר רק כאשר הבעל מסכים להמשיך לחיות עם האישה בזוגיות מליאה והאישה ממשיכה במרידתה. בנדרון שלנו, בית הדין איננו יכול לבדוק אם האישה ממשיכה במרידה, הואיל והבעל מסרב בכל תוקף לעשות ניסיון כזה.

נציין כי הנתבעת ביקשה בפני בית הדין שלום בית והסכימה ללכת לטיפול זוגי, אך מהלך זה לא צלח, בגלל סירובו של התובע להמשיך בטיפול.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. נותרה טענת הבעל כי אין לו יכולת כלכלית לשלם את הכתובה. אם כן הוא, יהיה מקום לחייב את האישה בגירושין גם בטרם תשלום הכתובה.

כדי להוכיח את טענתו זאת, על הבעל להמציא אישורים על מצב חשבונות הבנק, חסכונות, קרנות וקופות למיניהן, מכל הבנקים וגופים אחרים שבהם הוא מחזיק כספים. יש להמציא את האישורים על מצב החשבונות היום וגם על מצבם לפני שהגיש את תביעת הגירושין.

עם זאת, יובהר כי גם אם תתקבל טענתו של הבעל לחוסר יכולת כלכלית, אם האישה תגיש תביעת כתובה וייקבע שהבעל חייב לשלמה, הוא יחויב לשלם בתשלומים שייקבעו בהתאם למצבו הכלכלי. (מסכום הכתובה ינוכה כל תשלום שהאישה תחויב בו במסגרת איזון המשאבים, אם יהיו חיובים כאלה).

ה. אם לאור האמור לעיל הבעל יעמוד על בקשתו להסיר את תביעת הגירושין, בית הדין לא יוכל לדון בנושאים הרכושיים בהעדר סמכות, אלא אם כן האישה תפתח תביעה לגירושין מצידה ותכרוך בה נושא זה.

ז. הבעל הגיב להחלטה זו ובעקבות תגובתו ניתנה החלטה ביום כ"ט בסיון תשע"ט (02.07.2019), כדלהלן:

"התקבלה תגובת התובע בהתאם להחלטת בית הדין מיום י"ט באייר תשע"ט (24.05.2019).

התובע מבקש לקבוע מועד לסידור גט ומסכים שנושא חיובו בכתובה ידון לאחר מכן ככל שהנתבעת תבחר לתבוע את כתובתה. כמו כן חוזר על טענתו שאין ביכולתו לשלם את הכתובה עקב מצבו הכלכלי הקשה ומצדף מסמכים על חובות והלוואות ועיקולים.

עותק מבקשת התובע יועבר לתגובת הנתבעת תוך 10 ימים מיום חתימת החלטה זו. על הנתבעת להגיב לטענת התובע כי אינו יכול לשלם את הכתובה כעת עקב מצבו הכלכלי הקשה.

[...]

מנגד התקבלה בקשה מטעם הנתבעת לסגור את כל התיקים שפתח הבעל בהתאם להודעתו כי הוא חוזר בו מתביעת הגירושין, אך כעת הודיע הבעל כי הוא מבקש לקדם את הליך סידור הגט ואם כן הוא חוזר בו מההודעה הנ"ל, ולכן יש לדחות את בקשת האישה לסגור את התיקים.

ח. תגובת האישה הייתה הכחשה מוחלטת לטענת הבעל על אי יכולת ועל כן קבע בית הדין כי יש לזמן את הצדדים לדיון לצורך בירור יכולתו הכלכלית של הבעל לשלם את הכתובה במועד סידור הגט.

התקיים דיון ולאחריו, ביום י"ט באדר תש"פ (15.03.2020), ניתנה החלטה כדלהלן:

"הצדדים היו בדיון בבקשת הבעל לקבוע את גובה התשלומים שבהם הוא יחויב עבור הכתובה לאחר הגירושין. הדיון נסב על כושר ההשתכרות של התובע ושני הצדדים הציגו את עמדותיהם. לא נטען שיש ביד הבעל כספים או רכוש שממנו הוא יוכל לממן את תשלום הכתובה במלואה כבר כעת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במהלך הדיון התברר כי הבעל פנה להליך של פש"ר והכניס את נושא הכתובה ברשימת החובות העתידיים שיש לכלול בהליך זה. האישה טענה כי במצב זה אין טעם לקבוע את גובה התשלומים שבהם יחויב התובע, מכיוון שבמסגרת הליך הפש"ר הוא עשוי לקבל הפטר ולהיפטר מרובו הגדול של חוב הכתובה. עלו מספר הצעות לפתרון הבעיה אך אלו לא הבשילו לכלל הסכם.

בית הדין התרשם כי קיים חשש סביר שהליך הפש"ר נועד בעיקרו להיפטר מחיוב הכתובה, ועל כל פנים, גם אם הליך הפש"ר הוא אמיתי, בשלב זה אין ביכולת בית הדין לבדוק נושא זה לאשורו, באשר ההליכים מתנהלים בערכאה אחרת ואינם נתונים לסמכות בית הדין.

מכיוון שכך, ניתן להבין את עמדת האישה המסרבת לקבל גט ללא שיובטח תשלום פיצוי הוגן של לפחות חלק מהכתובה. משום כך, בשלב זה יעוכב הליך הגירושין ולא יינתן פסק דין לחיוב או להמלצה לגט, עד שיסתיים הליך הפש"ר וייקבע האם חוב הכתובה ישויך למסגרת זו, ואם כן – מה יהיה מספר וגובה התשלומים שבהם יחויב הבעל.

במצב הנוכחי לא ניתן לקבוע חיוב או המלצה לגירושין. על הבעל להסיר את חוב הכתובה מרשימת החובות העתידיים בהליך הפש"ר, מכיוון שבמצב שבו אין פסק דין לגירושין, לא קיים כלל חיוב לכתובה. רק לאחר שיסתיים הליך הפש"ר ובהתאם לתוצאות ההליך, יהיה מקום לזמן שוב את הצדדים כדי לדון בתביעת הגירושין לגופה ולקבוע מהו הפיצוי שיינתן לאישה בעת הגירושין.

ט. במקביל לדיון זה, נקבע מועד נוסף לדיון בנושא מזונות הילדים. הצדדים התבקשו להגיש מועדים מוסכמים המתאימים ליומן בית הדין אך לא עשו כן במשך תקופה ממושכת. על כן, בהחלטה שניתנה ביום י"ד בכסלו תשפ"א (30.11.2020), קבע בית הדין מיוזמתו כי הצדדים יוזמנו למועד שתיקבע המזכירות לצורך קידום ההליכים וסיומם.

הדיון התקיים ביום כ"ה בשבט תשפ"א (07.02.2021), ובמהלכו בית הדין ניסה להביא את הצדדים להסכם, אך ללא הצלחה. על כן הוחלט ביום א' באדר תשפ"א (13.02.2021), כדלהלן:

"הבעל הגיש תביעה לחייב את האישה בגירושין ללא זכות לכתובה. בתביעה זו, התקיימו דיונים רבים ואף ניתנו מספר רב של החלטות. אחת החלטות המרכזיות, ניתנה ביום י"ז בשבט תשע"ט (23.01.2019), ובה נקבע כי אם הבעל מבקש להציג טענות נוספות או סיכומים בתביעתו, עליו להודיע על כך תוך שבעה ימים ולפרט מה הטענות שבכוונתו להוסיף, ולצרף את תוכן הראיות או העדויות התומכות בטענותיו.

הבעל הגיש מספר בקשות להגשת ראיות ועדויות נוספות וכולן נדחו על ידי בית הדין בהחלטות מנומקות. לא התקבלו בקשות להגשת סיכומים.

לאור האמור, אין מקום לקיים דיונים או לאפשר הצגת ראיות נוספות, אך מכיוון שעד כה לא ניתן פסק דין סופי ומוחלט, לא הייתה לתובע אפשרות לערער.

לכאורה ניתן כבר כעת לתת פסק דין סופי לאחר שכל טענות התובע נדחו, אך מאחר ולא ניתנה אפשרות להגשת סיכומים, בית הדין יאפשר לתובע להגיש תוך שבעה ימים בקשה להגשת סיכומיו. אם יש באמתחתו טענות חדשות שלא הייתה לו אפשרות לדעת עליהם בעבר, עליו להגיש בקשה להצגתן תוך חמשה ימים, ואם בקשתו תאושר, הגשת הסיכומים תעוכב בהתאם. אין להעלות טענות שהייתה לו אפשרות להעלותן בעבר. בהעדר בקשות במועדים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנקבעו, יינתן פסק דין סופי ותינתן ארכה של שלושים יום לאפשר הגשת ערעור.

אם התובע יבקש להגיש סיכומים, כל צד יגיש את סיכומיו במקביל תוך שלושים יום ממועד חתימת ההחלטה הנוכחית, ולאחר מכן יינתנו שבועיים נוספים לתגובות של כל צד על סיכומי חברו.

הבעל יבקש להגיש סיכומים ולאחרונה התקבלו סיכומי שני הצדדים.

עד כאן מההחלטות שניתנו בתיק זה במהלך הדיונים. הארכנו בתיאור הרקע מכיוון שלדברים יש השלכות לפסיקת הדין.

טענות הבעל

- א. רוב חיי הנישואין האישה לא הסכימה להתגורר עם הבעל ובעיקר חיה בבית הוריה וגם כשחיו בדירה אחת בנ' היא דרשה לישון בחדרים נפרדים ואף החזיקה סכין מתחת לכרית.
- ב. בעת ההיריון האישה נעלמה לארה"ב ללא הודעה לבעל ואף ניסתה להעלים ממנו את הלידה והברית לבן שנולד.
- ג. האישה עזבה את הבית בנ' ועברה למ' ללא הודעה ועדכון לבעל על עזיבתה.
- ד. הבעל פנה לכמה גורמים שיעזרו בהשבת שלום הבית אך ללא הועיל.
- ה. האישה מציגה מצגת שווא כאילו היא מעוניינת בשלום בית, אך למעשה מטרתה היחידה היא להתעלל בבעל ולקבל את הכתובה.
- ו. האישה עצמה טענה (בפרוטוקול בקשה לצו הגנה שהגישה נגד הבעל ביום 5.6.16), שהיא מעוניינת להתגרש ואף חזרה על עמדה זו בפרוטוקול הדיון שהתקיים ביום 7.5.18.
- ז. האישה דרשה בתביעתה לצו ההגנה שהבעל יורחק מדירתה וטענה כנגדו טענות שקר. עצם תלונתה זאת היא עילה לחיוב בגירושינן ללא כתובה, בהתאם לפסיקות של בית הדין הגדול.
- ח. האישה ניהלה מערכות יחסים עם נשים.
- ט. האישה גנבה כספים ששייכים לבעל וכן היא מסרבת למלא את הוראות בית הדין בעניין חלוקת המיטלטלין.
- י. הבעל פתח פעמיים תיקים לשלום בית ואילו האישה לא פתחה תיק כזה מעולם. גם לאחר הפירוד היא ממשיכה להתעלל בו ולא פנתה אליו באופן ישיר בבקשה כנה לשלום בית.
- יא. כשהוסכם בין הצדדים על ניסיון לשלום בית, האישה לא מילאה את תנאי ההסכם – לא השיבה את הסכום שהתחייבה להשיב ואף מיאנה להגיע למטפלת הזוגית ולמגורים משותפים.
- יב. הבעל מודה בקשר זוגי עם אישה אחרת, אך טוען שקשר זה התחיל רק לאחר הפירוד בינו לבין אשתו.
- יג. בית הדין לא איפשר דיון להוכחות ולחקירת האישה.
- יד. גם אם מגיעה כתובה, הכספים שנטלה האישה שלא כדין, הכספים המגיעים לו בגין איזון המשאבים וכן דמי שימוש ברכב המשותף, מקזזים את חובו כלפיה.
- טו. סרבנות הגט של האישה גורמת לביטול זכותה לכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טז. יש להתחשב במצבו הכלכלי הקשה מול מצבה הכלכלי האיתן של האישה.

טענות האישה

- א. הבעל התבקש להגיש סיכומים רק אם יש בידי טענות חדשות אך כל טענותיו הן שחזור של טענות ישנות שנדחו.
- ב. האישה אוהבת ודואגת והצהירה תמיד שהיא מוכנה לשלום בית אך הבעל ניהל ומנהל מערכות יחסים זוגיות עם נשים אחרות.
- ג. החיים בבית בנ' השתבשו בגלל יחס מתנכר של הבעל וקיום מערכת יחסים עם אישה זרה.
- ד. הסיבה לכך שביקשה להרחיק אותו מהבית הייתה התנהגות תוקפנית ומאימת שגרמה לה לחשוש מפניו, אך למרות זאת היא הייתה מעוניינת לחזור איתו לשלום בית.
- ה. נספחים א' ב' שהגיש הוגשו שלא כדין והם מזויפים.
- ו. האישה לא סירבה להתגורר עם הבעל אלא רק עברה להיעזר בהוריה בתקופות של עומס בשל הלידות של הקטינים. גם הנסיעה לארה"ב בתקופת ההיריון הייתה בתיאום איתו ובהסכמתו.
- ז. הבעל לא פנה לרבנים לשלום בית אלא האישה היא זאת שפנתה והבעל סירב.
- ח. ניסיון שלום הבית במאי 2017 נכשל בעטיו של הבעל ומצורפים מסרונים להוכיח שכבר ב 22.5.17, כעבור 12 יום הבעל הודיע שמסרב להמשיך.
- ט. הבעל ידע על המעבר למ' ואף הציע את עזרתו במעבר.
- י. מכחישה כל קשר רומנטי עם נשים.
- יא. אין בפרוטוקול של דיון כלשהו בקשה של האישה להתגרש.
- יב. האישה קיימה את כל הוראות בית הדין. העניין המיטלטלין והרכב ניתנו החלטות ברורות ולא כטענת הבעל.
- יג. לא הייתה סרבנות גט מכיוון שבית הדין התנה את חיוב הגט בהפקדת הכתובה והבעל לא עשה כן עד כה.
- יד. הבעיות בעניין הסדרי הראיה לא היו באשמת האישה ונושא זה איננו רלוונטי כלל לתביעת הגירושין.

החלטת בית הדין

בית הדין דוחה את תביעת הבעל לחייב את האישה בגירושין ללא כתובה, אך אנו קובעים שמן הראוי שהצדדים יתגרשו בהקדם גם ללא הפקדת הכתובה מראש, ואם האישה תסרב לכך, יוכל הבעל לבקש לנקוט כנגדה בצווי הגבלה במתכונת מצומצמת המתאימה להמלצה לגירושין.

להלן הנימוקים:

א. חיי הזוגיות של הצדדים התנהלו באופן לא תקין לאורך כל תקופת החיים המשותפים הקצרים. גם לאישה היה חלק בכך כאשר היא עירבה את הוריה בצורה מוגזמת בחייהם ולבסוף אף הרחיקה את בעלה בצו הרחקה. ואולם, מצב זה איננו מהווה עילה לחיוב גירושין, מכיוון שבסופו של דבר האישה הסכימה לשפר את הטעון שיפור וצו ההרחקה לא חודש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. צו ההגנה שהגישה, איננו יכול להיות סיבה לחיוב גירושין. האישה לא הגישה תלונה פלילית על הבעל, אלא רק ביקשה להרחיקו מכיוון שחששה מפניו. החשש שלה היה כה גדול עד כדי כך שהייתה תקופה שמרוב פחד היא החזיקה סכין מתחת לכרית, לא כדי לאיים אלא מפחד שהבעל יתקוף אותה. אין ספק שהצו ניתן מכיוון שהיא באמת חששה מהתנהגותו של הבעל. גם אם החשש לא היה מוצדק, עדיין אין כאן צעד בלתי הפיך, וכפי שבאמת בסופו של דבר שני הצדדים הסכימו שיש מקום לעשות ניסיון נוסף.

מקרה זה אינו דומה כלל למקרים שבהם פסקו בבית הדין הגדול שתלונת שווא גורמת להפסד כתובה. שם מדובר על תלונות חמורות ביותר שהוכחו כתלונות שקר ולא כמו בנדון דידן, שהאישה באמת חששה מהתנהגות מסוימת של הבעל, וגם אם החשש לא היה מוצדק, עדיין יש כאן מהלך שניתן לתקנו על ידי הדרכה וליווי מקצועי.

ג. האישה אכן טענה בעת בקשת צו ההרחקה שהיא מעוניינת בגירושין, אך לאחר מכן חזרה בה, ובית הדין השתכנע שכוונתה הייתה אמיתית לחזור לשלום בית תחת הדרכה. איננו מקבלים את טענת הבעל שההסכמה הייתה רק מן השפה ולחוץ, כדי להתעלל בו או כדי להשיג הישגים כלכליים.

ד. הטענה שהאישה לא הסכימה לגור יחד עם הבעל והייתה זמן רב בבית הוריה וכן הנסיעה לארה"ב, כל אלו הם נושאים שהיו טעונים בירור והדרכה אילו הבעל היה מסכים לחזור לשלום בית. אך אין כאן עילה לחיוב גירושין ללא התראה והדרכה, מה שלא נעשה במקרה שלנו. הבהרנו זאת היטב בהחלטה מיום י"ז בשבט תשע"ט (23.01.2019), שצוטטה לעיל בתיאור הרקע אות ד' וכן בהחלטות נוספות שצוטטו לעיל בתיאור הרקע באות ה', ובאות ו'.

ה. באותן החלטות הבהרנו גם מדוע לא נקבע דיון להוכחות בעניין הטענה לקשר עם אישה זרה, מכיוון שגם קשר כזה מהווה עילה להדרכה והתראה, אם הוא פוגע היחסי בני הזוג, ובמקרה שלנו לא היה מקום להתראה מכיוון שהבעל העלה טענה זו רק לאחר שהוא כבר קבע עובדה מוגמרת שאין הוא חפץ בשלום בית.

ו. יובהר כי אין בדברינו ראייה שאנו מקבלים את טענות הבעל. טענות אלו הוכחו לחלוטין על ידי האישה שטענה לגבי חלקן להד"ם, ולגבי חלקן אחר טענה שמה שקרה היה באשמת הבעל. בית הדין לא ראה לנכון לקיים בירור בטענות שגם אם יוכחו לא תהיה להן השלכה מעשית לגבי נושא חיוב גירושין ו/או כתובה.

ז. לא ברור מדוע טוען הבעל שפתח פעמיים תיק לשלום בית. אין בפנינו אפילו תיק אחד כזה אלא רק פעם אחת, בדיון שהתקיים ב-10.5.17, הבעל הסכים לנסות שלום בית וחזר בו לאחר שלושה שבועות, ולפי המסרונים שהמציאה האישה ולא הוכחו על ידי הבעל – הוא הפסיק את ההליך לאחר 12 יום. לא ניתן להתייחס לניסיון בן 12 יום כניסיון רציני, וסירוב הבעל להמשיך בניסיון מהווה סירוב לשלום בית.

ח. חזרתו של הבעל מהסכמתו לניסיון שלום הבית הייתה בטענה שהאישה לא הפקידה את הכספים כפי שהוסכם ומיאנה לפנות למטפלת. האישה הגיבה שהבעל הוא זה שלא היה רציני ואף ניהל קשר עם אישה אחרת באותו זמן. גם בסעיף זה לא מצאנו מקום לברר מה בדיוק קרה אלא הצענו להפנות את הצדדים שוב לטיפול זוגי ובכך לברר כיצד ניתן להתגבר על המכשולים, אך הבעל סירב בכל תוקף.

ט. האישה אכן לא הופיעה למועד שנקבע לסידור הגט, אולם בכך אין עילה להפסידה כתובתה. ככלל, אישה שזכאית לקבל כתובה, איננה מאבדת את זכותה בגלל סרבנות גט. יש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להוסיף עוד, והוא העיקר, שלאחר מכן הוספנו הבהרה שבטרם סידור הגט על הבעל להפקיד את הכתובה ומאז ועד היום הבעל לא עשה כן. על כן אין בפנינו כלל סרבנות גט.

י. הטענות בעניין יחסי הממון טעונות אכן בירור והן נמצאות כבר כעת בהליכי בירור, אולם אין לטענות אלו כל קשר לנושא חיוב הגירושין. כמו כן, מאחר שהאישה לא הפסידה את כתובתה, גם לאחר שייערך הבירור, כל השאלה תהיה רק מהו הסכום שיש לנכות מכתובתה.

יא. לאור כל האמור, אין מקום להטיל על האישה חיוב גירושין או להורות על הפסד כתובתה.

יב. עם זאת לאור הזמן הממושך שבו הצדדים חיים בפירוד, יותר מחמש שנים, אנו סבורים שאין מקום להמשיך מצב זה ומן הראוי שהצדדים יתגרשו כבר כעת במועד קרוב, גם ללא הפקדת הכתובה.

הבעל הודה שהוא כבר פתח דף חדש ומקיים קשר זוגי עם אישה זרה. הדבר ראוי לכל גינוי, אך הוא מחזק את ההתרשמות שחיי הנישואין של הצדדים באו לסיומם ועל כן יש צורך להתגרש בהקדם.

אמנם קבענו בהחלטה שניתנה ביום ח' בתשרי תשע"ט (17.09.2018), שאין מקום לחיוב או להמלצה לגירושין ללא הפקדת הכתובה, אך משעברו כמעט שלוש שנים מאז החלטה זו ולא חלה כל התקדמות, יש מקום לשנות קביעה זאת ולהחליט שמן הראוי לסיים פרק זה גם אם לא תתבצע הפקדת הכתובה בטרם סידור הגט.

נוסיף ונאמר כי בהחלטה מיום י"ט באדר תש"פ (15.03.2020), נכתב שהתרשמנו כי קיים חשש סביר שהליך הפש"ר נועד בעיקרו להיפטר מחיוב הכתובה ועל כן קבענו שנמתין לסיום הליך זה. והנה לאחרונה, על פי מסמך שהגישה האישה, הסתיים הליך הפש"ר ונקבע לבעל הסדר תשלומים, ואם כן אין עוד טעם להמתין לסיום הליך ועל הצדדים להתגרש בהקדם וגביית הכתובה תתבצע לאחר הגירושין ולאחר בירור התביעות הרכושיות ההדדיות.

יג. מזכירות בית הדין תקבע מועד לסדור הגט, ואם האישה תסרב לקבל את גיטה או לא תופיע במועד שייקבע. יוכל הבעל לתבוע לנקוט כנגדה בצווי הגבלה. מאחר שלא היה חיוב גט צווי ההגבלה האפשריים הם במתכונת של הרחקות דר"ת – כגון שלילת רישיון נהיגה והגבלת זכויות בנקאיות וכד' בהתאם לחוק.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים

ניתן ביום י"א בתמוז התשפ"א (21.06.2021).

הרב איתן זן בר

הרב שלמה שושן

הרב חיים בזק – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה